

Купрієнко Сергій

кандидат історичних наук,
завідувач відділу науково-методичної роботи,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)
kuprienko@nmiu.com.ua

Kupriienko Serhii

Candidate of Historical Sciences (PhD),
Head of the scientific methodical department,
National Museum of the Ukrainian History
(Kyiv, Ukraine)

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ: ЗБІРНИКИ СТАТЕЙ І МАТЕРІАЛІВ НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ ЗА 1958–2016 РР. ЯК ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

PUBLISHING ACTIVITY OF THE NATIONAL MUSEUM OF THE UKRAINIAN HISTORY: COLLECTED ARTICLES AND MATERIALS OF SCIENTIFIC CONFERENCES (1958–2016) AS A SOURCE OF MUSEUM STUDY IN UKRAINE

Анотація

Метою дослідження є аналіз двох видавничих проєктів НМІУ – збірників наукових статей за 1958–2016 рр. та збірників матеріалів наукових конференцій за 1993–2015 рр. з використанням герменевтичного методу. Було розроблено дві бази даних, в які вносилися інформація про основні теми, локації та час, що згадуються в статтях різних авторів (переважно працівників НМІУ). Основні теми статей були за родовими ознаками згруповані в абстрактні групи, що дало змогу визначити спрямованість досліджень за період існування видавничих проєктів. Визначено основні “прогалини” й “темні” плями у вивченні тем, локацій та часу. Наведено рекомендації для майбутніх дослідників, особливо тих, які вивчатимуть матеріали археологічних розкопок або музейні предмети, всебічно висвітлювати історію України, а її історичні періоди – більш рівномірно. Одним із практичних результатів дослідження стали відкриті онлайн бази даних з інформацією про більш як 1200 статей зі збірників НМІУ.

Ключові слова: Видавнича діяльність, НМІУ, база даних, збірники статей, матеріали наукових конференцій, історія України, музеєзнавство, археологія, мистецтво, політика, біографістика, музейна справа

Summary

The purpose of this research was to analyze two publishing projects of the National Museum of Ukrainian History namely collections of scientific articles (1958–2016) and materials of scientific conferences (1993–2015), using the hermeneutic method. Two databases were developed, in which was included information about the main topics, locations and time mentioned in articles of different authors (most of whom were the NMUH staff). The main specific topics of the articles were grouped into abstract groups, which allowed us to determine the actual direction of researches over a long period of the NMUH publishing projects' existence. The basic 'gaps' and 'dark' spots of themes, locations and time are determined. Recommendations for future researchers are given so that they pay attention to them, especially when studying archaeological excavations' materials or museum objects, in order to comprehensively cover the Ukrainian history and its historical periods more evenly. One of the practical results were open online databases with more than 1200 articles.

Key words: Publishing activity, NMUH, database, collected articles, materials of scientific conferences, the History of Ukraine, museology, archeology, art, politics, biography.

Після опрацювання матеріалів із бібліотеки Національного музею історії України (надалі – НМІУ), було з'ясовано, що видавнича діяльність музею мала кілька напрямів та проєктів: публікації збірників наукових статей і повідомлень НМІУ, публікації матеріалів наукових конференцій Музею історичних кошовностей України (надалі – МІКУ), публікації методичних розробок, публікації каталогів, фотоальбомів, путівників, монографій тощо. Для нашого дослідження було виокремлено видавничі проєкти, представлені у вигляді збірників статей та матеріалів наукових конференцій з 1958 р. (коли вийшов перший науковий збірник статей музею) по 2016 р. (частково за 2017 р.). Саме ці матеріали повною мірою відображують науковий доробок співробітників НМІУ, а тому можуть слугувати джерелом для вивчення музейної справи в Україні.

Об'єктом дослідження стала видавнича діяльність музею. Предметом дослідження – два видавничі

проекти: 1) збірники статей і матеріали наукових конференцій НМІУ за 1958–2016 рр., 2) збірники матеріалів наукових конференцій МІКУ (філіалу НМІУ) за 1993–2015 рр.

Оскільки раніше цілісний аналіз видавничої діяльності НМІУ не проводився і бібліографії з цього питання немає, зокрема, щодо досліджень окремих видавничих проектів, ми використали методи герменевтики та систематизації, завдяки яким вдалося зібрати необхідну статистичну та кількісну інформацію. Як одну з гіпотез, взяту за основу під час розробки баз даних (про них розмова піде далі), використано нашу гіпотезу “проблема – тема – локація – час”, точніше її скорочена форма “тема – локація – час”, суть якої описана в опублікованій нами статті¹.

Визначені загальні параметри видавничої діяльності НМІУ, до яких зараховано такі складові частини: 1) рік проведення конференції та дата публікації, 2) кількість обліково-видавничих аркушів, 3) кількість умовно-видавничих аркушів, 4) кількість сторінок, 5) тираж, 6) кількість статей, 7) кількість і відсоток україномовних статей, а також 8) кількість і відсоток статей, написаних співробітниками НМІУ (табл. 1. Загальні показники видань НМІУ за 1958–2017 рр.). Такі самі параметри були визначені і для філіалу музею – МІКУ².

У кожному новому виданні збільшувалася кількість сторінок і статей. І це – єдиний параметр, безперервність якого можна простежити. Кількість обліково-видавничих аркушів також збільшувалася, але маємо інформацію лише за деякі роки, що не дає можливості з’ясувати реальний обсяг матеріалу для всіх видань.

Рис. 1. Кількість сторінок та кількість статей у виданнях НМІУ за 1958–2017 рр.³

Як видно з табл. 1, середній відсоток україномовних статей зі збірників НМІУ становить 99,66%, що значно перевищує подібний показник із видань МІКУ⁴ та пояснюється різною політикою музею щодо використання української мови. Відсоток авторів статей – співробітників НМІУ в 1958–2016 рр. сягає в середньому 72,38%, а відсоток представників інших наукових установ – 30,42%. З 2000 р. в середньому до 80% авторів статей збірників НМІУ були самі науковці НМІУ.

1 Купрієнко С. А. Видавнича діяльність Національного музею історії України (збірники статей та матеріали наукових конференцій МІКУ за 1993–2015 рр.) в світлі гіпотези “Проблема-Тема-Локація-Час” // Дні науки історичного факультету 2017 (до 200-річчя з дня народження М. І. Костомарова): мат. Х Міжнар. наук. конф. студентів, аспірантів та молодих учених. – К., 2017. – С. 21–27.

2 Купрієнко С. А. Видавнича діяльність Національного музею історії України... – С. 24–25.

3 У бібліотеці НМІУ немає збірників за 1959 р. та 1997 р.

4 Купрієнко С. А. Видавнича діяльність Національного музею історії України... – С. 25.

Таблиця 1. Загальні показники видань НМІУ за 1958–2017 рр.

Рік видання	Об'єм сторінок	Умов. арк.	Кількість стор.	Тираж	Всього статей	Статті UA	UA%	Статті НМІУ	НМІУ%	Статті не-НМІУ	не-НМІУ%
1958	21,51	20,23	236	1500	17	17	100%	17	100%	0	0%
1961	7,26	7,58	148	2000	26	26	100%	3	12%	23	88%
1963	3,75	0,00	59	250	22	22	100%	10	45%	12	55%
1986	5,00	0,00	103	100	11	11	100%	3	27%	8	73%
1987	5,00	0,00	139	500	11	11	100%	6	55%	5	45%
1988	7,50	0,00	114	500	12	12	100%	7	58%	5	42%
1989	6,32	5,92	102	500	11	11	100%	11	100%	0	0%
1990	5,00	0,00	120	500	12	12	100%	12	100%	0	0%
1991	7,54	13,12	166	500	15	15	100%	2	13%	13	87%
1992	6,15	0,00	156	500	14	14	100%	5	36%	9	64%
1994	0,00	0,00	90	NaN	10	10	100%	10	100%	0	0%
1995	10,60	11,16	192	150	15	15	100%	15	100%	0	0%
1997	0,00	0,00	NaN	NaN	0	0	NaN	0	NaN	0	NaN
1998	0,00	0,00	142	NaN	14	14	100%	14	100%	0	0%
1998	0,00	0,00	190	NaN	22	22	100%	21	95%	1	5%
1999	0,00	0,00	100	NaN	12	12	100%	10	83%	2	17%
1999	0,00	0,00	130	NaN	112	103	92%	43	38%	69	62%
2000	0,00	0,00	194	NaN	17	17	100%	6	35%	11	65%
2003	0,00	0,00	198	NaN	25	25	100%	25	100%	0	0%
2004	0,00	0,00	302	NaN	40	40	100%	34	85%	6	15%
2007	0,00	0,00	180	NaN	19	19	100%	17	89%	2	11%
2009	0,00	0,00	260	150	19	19	100%	19	100%	0	0%
2009	17,65	16,13	272	200	27	27	100%	21	78%	6	22%
2009	11,94	12,27	184	200	15	15	100%	15	100%	0	0%
2010	10,56	10,67	160	300	14	14	100%	7	50%	7	50%
2011	20,36	23,50	376	700	31	31	100%	31	100%	0	0%
2011	23,23	23,47	352	1000	27	27	100%	25	93%	2	7%
2016	0,00	18,36	316	55	45	45	100%	4	90%	41	91%
2016	0,00	17,20	296	55	44	43	98%	20	45%	24	55%
2017	33,89	0,00	480	12	57	57	100%	41	72%	16	28%
Разом	203,26	181,61	5737	9672	716	706		454		262	
Середня				484			99,66%		72,38%		30,41%

Проте в контексті гіпотези “проблема – тема – локація – час” нам довелося по-новому розглянути методологічні і теоретичні питання, які потребували нових підходів для свого вирішення. Коротко саму гіпотезу можна сформулювати так: конкретна локація, конкретний час і будь-яка конкретна тема пов’язані між собою:

- історична тема – завжди локальна і термінальна;
- час – завжди тематичний і локальний;
- простір – завжди тематичний і термінальний.

У минулому не існує:

- 1) теми – без простору і без часу;
- 2) часу – без теми і локації;
- 3) локації – без теми і часу.

Відповідно, нам для цього було необхідно: 1) зробити перелік згадуваних у наукових дослідженнях у збірниках статей основних тем; 2) прив’язати основні теми наукових досліджень та редакційного матеріалу до географічних локацій; 3) прив’язати теми і локації до окремих дат (тисячоліття, століття, десятиліття, роки) (рис. 2).

Тема-Локація-Час

Рис. 2. Приклад основних даних, що збиралися, відповідно до гіпотези “тема – локація – час”

Одним із результатів нашого дослідження стала розробка двох відкритих онлайн баз даних: а) статей зі збірників НМІУ (659 за 1958–2016 рр.)⁵ та б) матеріалів конференцій МІКУ (606 статей за 1993–2015 рр.)⁶. Обидві бази даних розроблені і створені нами для користування як співробітниками НМІУ, так і для широкого загалу. Паралельно було оцифровано всі збірники статей і матеріалів наукових конференцій, включені до цих баз даних^{7,8}. Це, зокрема, має сприяти популяризації серед наукової спільноти опублікованих видань НМІУ, які виходили переважно невеликим накладом. Бібліографічні дані всіх статей були додані нами до наукометричної бази Google Scholar, що також сприятиме поширенню наукового доробку музею серед наукової спільноти.

Аналіз видавничої діяльності МІКУ (проекту 1993–2015 рр.) засвідчив, що автори досліджували доволі велику кількість (363) основних тем. Оскільки всі їх навести в нашій статті не має можливості, ми обмежилися вибіркою перших 20 конкретних тем (табл. 2, курсивом позначено теми, наявні й у збірниках НМІУ), що згадуються в статтях, і з яких видно, що основна увага дослідників зосереджувалася на ювелірних виробках і ювелірній справі, прикрасах, питаннях іконографії, релігії та храмового начиння або предметів культу тощо; багато досліджень, присвячених скіфам. З одного боку, зосередженість на цих темах обумовлена темами конференцій, які проводив МІКУ, з другого – наявними музейними колекціями НМІУ та інших музеїв, а також – сформованими науковими школами, напр., київських скіфологів.

Таблиця 2. Видавнича діяльність МІКУ (1993–2015) за конкретними темами статей (вибірка перших 20 із 363 тем)

Тема	Кількість
ювелірні вироби	253
Скіфи	142
<i>Прикраси</i>	128
Іконографія	89
МІКУ	88
Кургани	85

5 Купрієнко С. А. База даних “Видання НМІУ (1958–2017)” зі статтями зі збірників статей / [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <https://airtable.com/shrC2Q8q51JbuwNPe> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

6 Купрієнко С. А. База даних “Видання МІКУ (1993–2015)” зі статтями зі збірників матеріалів конференцій / [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <https://airtable.com/shrGQdSC4Ej3MSRI6> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

7 Купрієнко С. А. База даних опублікованих книг “Видання НМІУ (1958–2017)” / [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <https://airtable.com/shrkFDLz7s9kzJpdy> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

8 Купрієнко С. А. База даних опублікованих книг “Видання МІКУ (1993–2015)” / [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <https://airtable.com/shrpcaWlWJIS7hOFh> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

храмове начиння	77
Релігія	76
Мистецтво	70
Міфологія	66
<i>Християнство</i>	65
історія костюму	61
Поховання	61
<i>Посуд</i>	60
ювелірна справа	57
вироби з металів	53
<i>Біографія</i>	48
<i>Русь</i>	37
Тварини	37
Символіка	35

В аналогічний спосіб було визначено згадувані у статтях зі збірників НМІУ конкретні теми, діапазон яких є ширшим та кількісно більшим (928) (табл. 3, *курсивом* позначено теми, висвітлені також у збірниках МІКУ). Як бачимо, основні конкретні теми – сам НМІУ, його історія і колекції, біографічні статті, матеріали археологічних розкопок, архівні документи, музейні фонди, різноманітні статистичні дані тощо. Прикметно, що за часів радянського режиму в Україні збірники статей використовували для поширення комуністичної пропаганди. Теми зі збірників НМІУ іноді збігаються з темами зі збірників МІКУ, однак мають різні кількісні показники; отже, можна говорити про різну спрямованість обох видавничих проєктів.

Таблиця 3. Видавнича діяльність НМІУ (1958–2016) за конкретними темами статей (вибірка перших 20 із 928 тем)

Тема	Кількість
НМІУ	338
<i>Біографія</i>	113
Кераміка	95
<i>Посуд</i>	93
музейна колекція	86
архівні документи	76
музейна експозиція	72
статистика	57
історія музею	54
археологічні дослідження	52
<i>християнство</i>	52
музейні фонди	51
<i>Русь</i>	51
<i>прикраси</i>	50
пропаганда	47
зброя	46
трипільська культура	46
історія археології	43
нумізматика	43
військова історія	42

Оскільки конкретних тем виявилось багато, деякі теми статей зі збірників МІКУ, якщо вони мали спільні родові ознаки, було об'єднано в абстрактні групи (рис. 3; перші 20 груп представлено в табл. 4, курсивом позначено теми, які НЕ зустрічаються у збірниках НМІУ), які дають можливість зрозуміти, що саме вивчали науковці, розвідки яких публікували у збірниках МІКУ. Найбільше статей присвячено: різновидам виготовлених людиною предметів (16,56% статей); темам, пов'язаним із релігійним життям, віруваннями, храмами та їхньою діяльністю, культом тощо (10,96%); методам і способам досліджень (7%); етносам, етнічним групам, націям та національностям, мовним групам (7%); власне музеям і їхній історії (6,40%); питанням мистецтва (5,6%); історичним наукам, історичним дисциплінам та історії конкретної науки (5,6%); археології та її історії, археологічним розкопкам і дослідженням (5,2%) тощо. Деякі теми з перших 20 абстрактних груп зі збірників МІКУ не збігаються з темами, об'єднаними в абстрактні групи, зі збірників НМІУ. Рідкісними темами в збірниках МІКУ є: економіка та економічні науки, міська історія, міжнародні організації, демографія, театр і театральне мистецтво, держуправління, право і законодавство, соціальні комунікації, медицина, культурологія, бібліографія, торговельна діяльність, транспорт, час, вимірювання часу та календар, державні фінанси, політика, сільськогосподарська діяльність. На нашу думку, дослідникам слід звернути увагу на них.

Рис. 3. Видавнича діяльність МІКУ (1993–2015) за темами, об'єднаними в абстрактні групи

Таблиця 4. Видавнича діяльність МІКУ (1993–2015) за темами, об'єднаними в абстрактні групи (перші 20)

Теми, об'єднані в абстрактні групи	Кількість	Відсоток
різновид предмета, виготовленого людиною	497	16,56%
релігійне життя, вірування, храми, їхня діяльність тощо	329	10,96%
методи та способи досліджень	210	7,00%
<i>етнос, національність, мовна група</i>	210	7,00%
музей	192	6,40%
мистецтво	168	5,60%
історичні науки, історична дисципліна або історія якоїсь науки	168	5,60%
археологія	156	5,20%
зовнішній вигляд людини, одяг і прикраси	139	4,63%
спеціальні історичні дисципліни	96	3,20%
<i>будівництво</i>	92	3,06%
назви історичних державних утворень	75	2,50%
різновид ремесла, виробництва або технологія виробництва	72	2,40%
<i>міфологія</i>	66	2,20%
<i>біографістика</i>	66	2,20%
<i>ювелірна справа</i>	62	2,07%
музеєзнавство	61	2,03%
історія країни, держави або місцевості	59	1,97%
<i>соціологія, соціальні групи, відносини тощо</i>	44	1,47%
<i>фауна</i>	44	1,47%

В аналогічний спосіб об'єднано в абстрактні групи теми статей зі збірників НМІУ (рис. 4.; перші 20 таких груп представлено в табл. 5, *курсивом* позначено теми, які НЕ розглядалися також у збірниках МІКУ – С. К.). В цьому випадку коло тем інше, оскільки дослідники зосереджувалися на таких питаннях, як: музеєзнавство (9,30% статей); музеї та їхня історія (8,41%); різновиди виготовлених людиною предметів (7,68%); археологія, її історія, розкопки, знахідки та дослідження (6,19%); методи і способи дослідження (4,73%); мистецтво (4,41%); історичні державні утворення (4,22%). Частими для збірників НМІУ, але не для МІКУ, є такі теми: політика; археологічні культури; різні матеріали; питання соціології, соціальних груп, відносин тощо; архівознавство; військова історія. Рідкісними темами в збірниках статей НМІУ є: ювелірна справа, міжнародні організації, медицина, спосіб життя, архітектура, культурологія, назва території, бібліографія, якість, стандартизація і сертифікація, час, вимірювання часу та календар, соціально-економічна історія, національна безпека, авіація, кінематографія, книгознавство, фізичні науки, надзвичайні ситуації, пошта. На нашу думку, ці теми потребують детальнішого вивчення.

Рис. 4. Видавнича діяльність НМІУ (1958–2016) за темами, об'єднаними в абстрактні групи

Таблиця 5. Видавнича діяльність НМІУ (1958–2016) за темами, об'єднаними в абстрактні групи (перші 20)

Теми, об'єднані в абстрактні групи	Кількість	Відсоток
Музеєзнавство	511	9,30%
Музей	462	8,41%
різновид предмета, виготовленого людиною	422	7,68%
Археологія	340	6,19%
методи та способи досліджень	260	4,73%
Мистецтво	242	4,41%
назви історичних державних утворень	232	4,22%
<i>Політика</i>	230	4,19%
історичні науки, історична дисципліна або історія якоїсь науки	218	3,97%
релігійне життя, вірування, храми, їхня діяльність та начиння	186	3,39%
спеціальні історичні дисципліни	166	3,02%
<i>археологічна культура</i>	154	2,80%
<i>Матеріал</i>	143	2,60%
історія країни, держави або місцевості	140	2,55%
Біографістика	139	2,53%
<i>соціологія, соціальні групи, відносини тощо</i>	126	2,29%
<i>Архівознавство</i>	120	2,18%
різновид ремесла, виробництва або технологія виробництва	113	2,06%
<i>військова історія</i>	98	1,78%
зовнішній вигляд людини, одяг і прикраси	77	1,40%

Окремо було підраховано ключові дати, яким присвячені статті зі збірників МІКУ. Загалом поширеним недоліком багатьох авторів є неконкретне датування (напр., лише століття або ж перша чи друга половина століття), не дуже конкретні датування (перша, з точністю до десятиліття, дата припадає на 500-ті рр. до н. е. та на 490-ті рр. н. е.; перша, з точністю до року, дата припадає на 1310 р., друга – на 1380 р., третя – на 1432 р.); рідкісне використання радіовуглецевого, дендрологічного та інших методів визначення дат. Датою, використаною у нашому аналізі, є та, у межах якої автор статті проводив своє дослідження. В одній статті таких дат може бути кілька. Наприклад, ми враховували дату, коли відбувалися описувані події або коли предмет побутував, та дату, коли предмет було знайдено або відбулася якась подія, як-от знайдення скарбу чи презентація виставки. Другорядні дати не враховувалися або об'єднувалися у вищі порядки (десять років, століття, тисячоліття тощо). Всі дати були об'єднані в умовні групи – тисячоліття та століття. Для нашого дослідження ми наводимо лише століття, оскільки вони більш наочно відображають прогалини в наукових пошуках авторів статей зі збірників МІКУ та НМІУ (рис. 5) та НМІУ (рис. 6). Стосовно тисячоліть ми наводимо лише кількісні показники для 5–2 тис. до н. е., оскільки для них рідко згадувалися більш точні датування. Приміром, у збірниках МІКУ про 5 тис. до н. е. – 8 згадок, 4 тис. до н. е. – 7 згадок, 3 тис. до н. е. – 1 згадка, 2 тис. до н. е. – 32 згадки. Для авторів статей МІКУ характерна увага до 7 ст. та 5–4 ст. до н. е. (панування скіфів), до 1–2-го ст. н. е., 7-го ст., 12–13 ст. (Русь), 17–18 ст. (розквіт козацької держави) та особливо до 19–20 ст. (бурхливий розвиток українських земель, урбанізація, національних рух) і 21 ст. Водночас є суттєві прогалини стосовно 8 ст. до н. е., 6 ст. до н. е., 2–1 ст. до н. е., 5–6 ст., 8–9 ст., 14–16 ст. Це свідчить про брак або замалу кількість музейних предметів і тогочасних колекцій (через знищення, втрату, вивезення культурних цінностей тощо), недостатню увагу дослідників до “темних” періодів і “незручних” тем, відсутність кваліфікованих спеціалістів, які б змогли дослідити означені теми. Це має привернути увагу нового покоління вчених до “темних” плям в історії України.

ЗГАДКИ ПРО "УМОВНО ЗГРУПОВАНІ" СТОЛІТТЯ ЗІ ЗБІРНИКІВ СТАТЕЙ МІКУ (1993-2015)

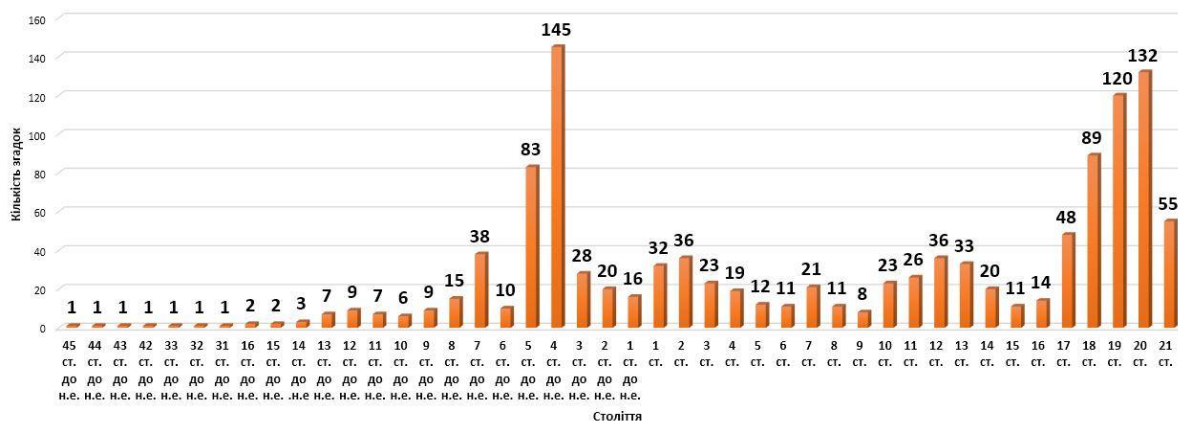
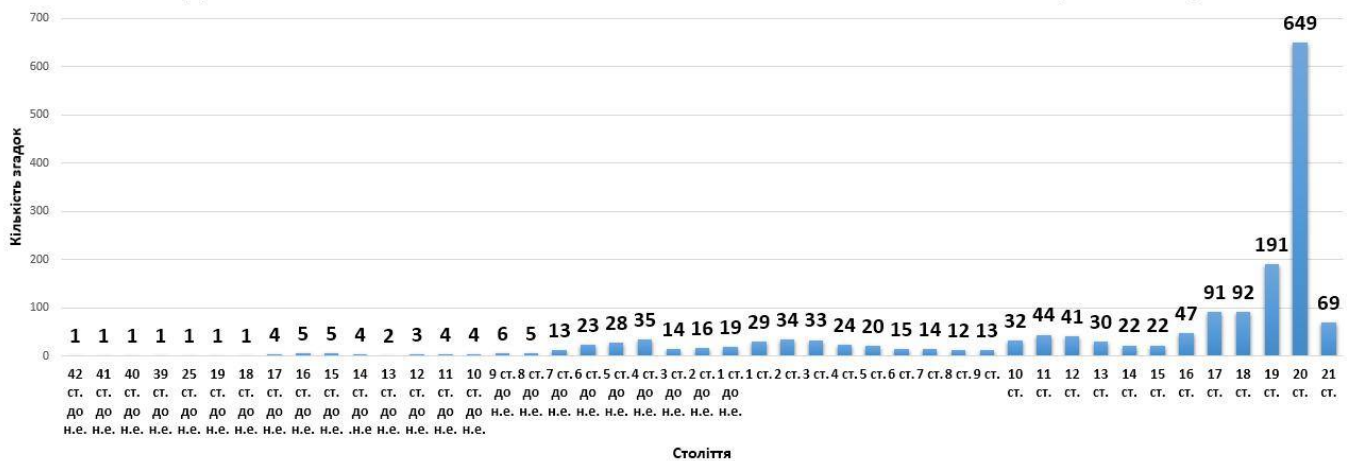

Рис. 5. Згадки про “умовно згруповані” століття зі збірників статей МІКУ (1993-2015)

Ситуація з датами зі статей у збірниках НМІУ дещо інша: про 5 тис. до н. е. – 9 згадок, 4 тис. до н. е. – 36 згадок (трипільська культура), 3 тис. до н. е. – 39 згадок (трипільська культура), 2 тис. до н. е. – 40 згадок. Автори статей приділили увагу 6–4 ст. до н. е., 1–5 ст. (зарубинецька, черняхівська культури тощо), 10–13 ст. (Русь), 16–18 ст. (козацтво), 19 ст. (демографічний вибух в Україні, швидка урбанізація, промислова революція), та особливо 20 ст. і 21 ст. Ґрунтуючись на темах досліджень, зрозумілим є переважання у статтях згадок (649) про 20 ст., адже це – час становлення української музейної справи, національного відродження, кардинальних політичних і суспільних змін, руйнівних війн, створення і розбудови незалежної України. Однак очевидними є прогалини в дослідженнях до 9 ст. до н. е. (до появи кіммерійців), 3–1 ст. до н. е., 6–9 ст. (розселення слов'ян), 14–15 ст. (Литовсько-польська доба). Відповідно, дослідникам (особливо археологам та музейникам) варто звернути увагу на ці “темні” періоди. Водночас варто зазначити, що науковцям НМІУ слід вивчати різні періоди української історії, а не лише 20 ст.

ЗГАДКИ ПРО "УМОВНО ЗГРУПОВАНІ" СТОЛІТТЯ ЗІ ЗБІРНИКІВ СТАТЕЙ НМІУ (1958-2016)

Рис. 6. Згадки про "умовно згруповані" століття зі збірників статей НМІУ (1958-2016)

Щоб проілюструвати, які основні локації згадуються в статтях зі збірників НМІУ, наводимо таблиці відомостей за географічними або історичними регіонами, континентами та країнами (табл. 6), географічними та історичними зонами України (табл. 7), областями (табл. 8), містами (табл. 9) і селами України (табл. 10). Але слід наголосити, що автори статей доволі недбало визначали локації, часто обмежуючись загальною локацією, напр. "Західна Європа", або ж взагалі наводили локації, не пов'язані з територіально-адміністративним поділом, часто не вказуючи назви населених пунктів і їх належність до конкретної міськради, району, області тощо. За браком місця опускаємо локації, які згадуються в збірниках МІКУ.

Цілком логічно, що основною згадуваною локацією є Україна (78,94% статей). Російська Федерація, Німеччина та Польща (разом – 9,84%) майже повністю обмежують географічне поле досліджень авторів статей. Це пов'язано із суттєвим історико-культурним впливом цих країн на Україну.

Таблиця 6. Згадки про основні локації в збірниках статей НМІУ: великі географічні або історичні регіони, континенти та країни

Країна, регіон	Кількість	Відсоток
Україна	787	78,94%
Російська Федерація	60	6,02%
Польща	19	1,91%
Німеччина	19	1,91%
Молдова	9	0,90%
Китай	7	0,70%
Румунія	6	0,60%
Болгарія	5	0,50%
США	5	0,50%
Швеція	5	0,50%
Білорусь	5	0,50%
Литва	6	0,60%
Нідерланди	4	0,40%
Чехія	5	0,50%
Австрія	5	0,50%
Греція	3	0,30%
Єгипет	3	0,30%
Західна Європа	3	0,30%
Латвія	5	0,50%
Туреччина	4	0,40%

Велика Британія	3	0,30%
Європа	2	0,20%
Іспанія	2	0,20%
Італія	2	0,20%
Канада	2	0,20%
Франція	2	0,20%
Угорщина	3	0,30%
Бельгія	2	0,20%
Ватикан	1	0,10%
Вірменія	1	0,10%
Грузія	1	0,10%
Естонія	1	0,10%
Ізраїль	1	0,10%
Індія	1	0,10%
Іран	1	0,10%
Японія	1	0,10%
Сирія	1	0,10%
Східна Європа	1	0,10%
Центральна Європа	1	0,10%
Швейцарія	1	0,10%
Шотландія	1	0,10%
Японія	1	0,10%
Загалом	997	100%

Щодо згадуваних географічних та історичних зон України, нам часто доводилося реконструювати або згрупувати неконкретні чи неточні локації, з огляду на надання авторами статей не зовсім точної назви для тієї чи іншої історичної зони України. Найбільше дослідників цікавили Північне Причорномор'я, Південна Україна і Середнє Подніпров'я (разом – 51,02% статей), де жили найбільші та найвідоміші етноси або ж існували найвизначніші держави минулого. Натомість більшої уваги потребують Карпати, Буковина, Північна і Східна Україна.

Таблиця 7. Згадки про основні локації в збірниках статей НМІУ: географічні та історичні зони України

Географічна або історична зона	Кількість	Відсоток
Північне Причорномор'я	12	24,49%
Південна Україна	7	14,29%
Середнє Подніпров'я	6	12,24%
Західна Україна	5	10,20%
Середнє Подністров'я	4	8,16%
Східна Україна	4	8,16%
Буковина	2	4,08%
Північна Україна	2	4,08%
Карпати	1	2,04%
Нижнє Подніпров'я	1	2,04%
Південне Побужжя	1	2,04%
Південно-Західна Україна	1	2,04%
Правобережна Україна	1	2,04%
Середнє Побужжя	1	2,04%
Центральна Україна	1	2,04%
Загалом	49	100%

Найбільше авторів статей цікавили Київ та Київська обл. (44,94%), що зумовлено як формуванням Києва як столиці України в ХХ–ХХІ ст., розміщенням у місті НМІУ та з непоганим археологічним вивченням цієї території. Найменша кількість згадок Донецької, Херсонської, Рівненської, Закарпатської та Тернопільської областей спричинена малою кількістю музейних предметів та колекцій із цих областей.

Таблиця 8. Згадки про основні локації в збірниках статей НМІУ: області України

Область	Кількість	Відсоток
Київська обл.	222	44,94%
Черкаська обл.	27	5,47%
АР Крим	21	4,25%
Миколаївська обл.	20	4,05%
Харківська обл.	16	3,24%
Одеська обл.	15	3,04%
Чернігівська обл.	15	3,04%
Вінницька обл.	13	2,63%
Дніпропетровська обл.	13	2,63%
Львівська обл.	11	2,23%
Луганська обл.	11	2,23%
Запорізька обл.	11	2,23%
Сумська обл.	11	2,23%
Чернівецька обл.	10	2,02%
Полтавська обл.	10	2,02%
Хмельницька обл.	10	2,02%
Волинська обл.	9	1,82%
Івано-Франківська обл.	9	1,82%
Кіровоградська обл.	9	1,82%
Житомирська обл.	8	1,62%
Донецька обл.	7	1,42%
Херсонська обл.	5	1,01%
Рівненська обл.	5	1,01%
Закарпатська обл.	3	0,61%
Тернопільська обл.	3	0,61%
Загалом	494	100%

Найбільш згадуваним у статтях є м. Київ (60,79% статей).

Таблиця 9. Згадки про основні локації в збірниках статей НМІУ: міста України

Місто	Кількість	Відсоток
м. Київ, Україна	169	60,79%
м. Харків Харківської обл.	13	4,68%
м. Львів Львівської обл.	11	3,96%
м. Одеса Одеської обл.	8	2,88%
м. Севастополь АР Крим Україна	7	2,52%
м. Запоріжжя Запорізької обл.	5	1,80%
м. Керч АР Крим	5	1,80%
м. Батурин Бахмацького р-ну Чернігівської обл.	3	1,08%
м. Білгород-Дністровський Одеської обл.	3	1,08%
м. Вишгород Вишгородського р-ну Київської обл.	3	1,08%
м. Дніпро Дніпропетровської обл.	3	1,08%
м. Житомир Житомирської обл.	3	1,08%

м. Миколаїв Миколаївської обл.	3	1,08%
м. Кам'янець-Подільський Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.	2	0,72%
м. Кам'янське Дніпропетровської обл.	2	0,72%
м. Кропивницький Кіровоградської обл.	2	0,72%
м. Луганськ Луганської обл.	2	0,72%
м. Ніжин Ніжинського р-ну Чернігівської обл.	2	0,72%
м. Суми Сумської обл.	2	0,72%
м. Бердянськ Бердянського р-ну Запорізької обл.	1	0,36%
м. Борзна Борзнянського р-ну Чернігівській обл.	1	0,36%
м. Вінниця Вінницької обл.	1	0,36%
м. Володимир-Волинський Володимир-Волинського р-ну Волинської обл.	1	0,36%
м. Волочиск Волочиського р-ну Хмельницької обл.	1	0,36%
м. Донецьк Донецької обл.	1	0,36%
м. Канів Канівського р-ну Черкаської обл.	1	0,36%
м. Козелець Козелецького р-ну Чернігівської обл.	1	0,36%
м. Косів Косівського р-ну Івано-Франківської обл.	1	0,36%
м. Кременець Кременецького р-ну Тернопільської обл.	1	0,36%
м. Кролевець Кролевецького р-ну Сумської обл.	1	0,36%
м. Лубни Лубенського р-ну Полтавської обл.	1	0,36%
м. Луцьк Волинської обл.	1	0,36%
м. Маріуполь Донецької обл.	1	0,36%
м. Нікополь Нікопольського р-ну Дніпропетровської обл.	1	0,36%
м. Новомиргород Новомиргородського р-ну Кіровоградської обл.	1	0,36%
м. Обухів Обухівського р-ну Київської обл.	1	0,36%
м. Переяслав-Хмельницький Київської обл.	1	0,36%
м. Покров Дніпропетровської обл.	1	0,36%
м. Почаїв Кременецького р-ну Тернопільської обл.	1	0,36%
м. Рівне Рівненської обл.	1	0,36%
м. Святогірськ Слов'янської міської ради Донецької обл.	1	0,36%
м. Сімферополь АР Крим Україна	1	0,36%
м. Снятин Снятинського р-ну Івано-Франківської обл.	1	0,36%
м. Старобільськ Старобільського р-ну Луганської обл.	1	0,36%
м. Черкаси Черкаської обл.	1	0,36%
м. Чернівці Чернівецької обл.	1	0,36%
м. Чернігів Чернігівської обл.	1	0,36%
м. Чорноморськ Одеської обл.	1	0,36%
м. Яготин Яготинського р-ну Київської обл.	1	0,36%
Загалом	278	100%

Найбільш згадуваним селом є Парутине Очаківського р-ну Миколаївської обл., де зведена визначна археологічна пам'ятка – давньогрецьке місто Ольвія, знахідки із розкопок якої перебувають у НМІУ. Не можемо не вказати на поширений недолік – автори статей вказують лише назви сіл або селищ, не зазначаючи інформації про район чи область, до яких вони належать. Наявність однакових назв сіл у різних областях України, або в одній і тій самій області ускладнювали ідентифікацію конкретної локації, як і наведення старої назви населеного пункту, без уточнення нинішньої адміністративно-територіальної належності.

Таблиця 10. Згадки про основні локації в збірниках статей НМІУ: села України

Село, селище міського типу	Кількість	Відсоток
с. Парутине Очаківського р-ну Миколаївської обл.	17	18,28%

с. Володимирівка Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл.	5	5,38%
с. Долиняни Мурованокуриловецького р-ну Вінницької обл.	3	3,23%
с. Пастирське Смілянського р-ну Черкаської обл.	3	3,23%
с. Халеп'я Обухівського р-ну Київської обл.	3	3,23%
с. Автуничі Городнянського р-ну Чернігівської обл.	2	2,15%
с. Борисівка Іллінецького р-ну Вінницької обл.	2	2,15%
с. Волоське Дніпровського р-ну Дніпропетровської обл.	2	2,15%
с. Жванець Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.	2	2,15%
с. Пересопниця Рівненського р-ну Рівненської обл.	2	2,15%
с. Привільне Запорізького р-ну Запорізької обл.	2	2,15%
селище Качанівка Ічнянського р-ну Чернігівської обл.	2	2,15%
с. Білогородка Києво-Святошинського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Борівці Кіцманського р-ну Чернівецької обл.	1	1,08%
с. Борщів Баришівського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Великі Лучки Мукачівського р-ну Закарпатської обл.	1	1,08%
с. Верем'я Обухівського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Вила Ярузькі Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл.	1	1,08%
с. Вишеньки Бориспільського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Волокитине Путивльського р-ну Сумської обл.	1	1,08%
с. Гвоздів Васильківського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Гребінки Васильківського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Дмитрівка Каховського р-ну Херсонської обл.	1	1,08%
с. Жорнів Дубнівського р-ну Рівненської обл.	1	1,08%
с. Жорнівка Києво-Святошинського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Квасове Берегівського р-ну Закарпатської обл.	1	1,08%
с. Келеберда Кременчуцького р-ну Полтавської обл.	1	1,08%
с. Кириківка Великописарівського р-ну Сумської обл.	1	1,08%
с. Королівка Борщівського р-ну Тернопільської обл.	1	1,08%
с. Лелюхівка Новосанжарського р-ну Полтавської обл.	1	1,08%
с. Липове Талалаївського р-ну Чернігівської обл.	1	1,08%
с. Лозівка Черкаського р-ну Черкаської обл.	1	1,08%
с. Мале Старосілля Смілянського р-ну Черкаської обл.	1	1,08%
с. Маліївці Дунаєвецького р-ну Хмельницької обл.	1	1,08%
с. Низкиничі Іваничівського р-ну Волинської обл.	1	1,08%
с. Нові Петрівці Вишгородського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Новоолександрівка Запорізького р-ну Запорізької обл.	1	1,08%
с. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.	1	1,08%
с. Пархомівці Краснокутського р-ну Харківської обл.	1	1,08%
с. Пекарі Канівського р-ну Черкаської обл.	1	1,08%
с. Пістинь Косівського р-ну Івано-Франківської обл.	1	1,08%
с. Плисків Погребищенського р-ну Вінницької обл.	1	1,08%
с. Райгород Кам'янського р-ну Черкаської обл.	1	1,08%
с. Роксолани Овідіопольського р-ну Одеської обл.	1	1,08%
с. Рославичі Васильківського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Семенівка Баришівського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Сколобів Хорошівського р-ну Житомирської обл.	1	1,08%
с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл.	1	1,08%
с. Смяч Сновського р-ну Чернігівської обл.	1	1,08%
с. Старий Угринів Калуського р-ну Івано-Франківської обл.	1	1,08%

с. Стрельники Ямпільського р-ну Вінницької обл.	1	1,08%
с. Суботів Чигиринського р-ну Черкаської обл.	1	1,08%
с. Тараща Таращанського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Трипілля Обухівського р-ну Київської обл.	1	1,08%
с. Усть-Кам'янка Апостолівського р-ну Дніпропетровської обл.	1	1,08%
с. Шарки Рокитнянського р-ну Київської обл.	1	1,08%
смт Брусилів Брусилівського р-ну Житомирської обл.	1	1,08%
смт Сосниця Сосницького р-ну Чернігівської обл.	1	1,08%
смт Хорошів Хорошівського р-ну Житомирській обл.	1	1,08%
смт Ярмолинці Ярмолинецького р-ну Хмельницької обл.	1	1,08%
Загалом	93	100%

У зв'язку із вищевикладеним у наступних дослідженнях ми плануємо розробити методичні рекомендації для науковців щодо використання оптимальних назв наукових статей на конкретно-історичну тематику, щоб уникнути низки проблем, зокрема, таких, як: відсутність у назвах статей згадок про локації та час, про які йдеться в середині статті, що, своєю чергою, може впливати на атрактивність статей, їх здатність "привабити" увагу дослідників. Також це впливає на релевантність результатів видачі пошуковими системами, якщо така стаття є в Інтернеті.

Підсумовуючи, можемо сказати, що два видавничі проекти НМІУ (збірники наукових статей НМІУ та збірники матеріалів наукових конференцій МІКУ) можна вважати джерелом вивчення музейної справи в Україні, адже їх аналіз:

- виявив головні напрями наукових пошуків авторів статей за тривалий період – 1958–2016 рр.;
- дав змогу визначити прогалини (що стосуються тем, локацій, часу) в цих дослідженнях;
- надав можливість визначити, на що саме варто звернути увагу вченим, щоб висвітлити раніше маловивчені теми, часи, локації;
- виявив методологічні проблеми історичних та конкретно-історичних загалом і музеєзнавчих досліджень зокрема, характерні для багатьох статей зі збірників НМІУ.

Варто наголосити, що наше дослідження може стати у пригоді при вивченні великих обсягів даних подібного характеру та слугувати прикладом для аналізу видавничих проектів інших наукових установ, якщо їх розглядати як джерела вивчення музейної справи. Це сприятиме якісному розумінню шляхів розвитку вітчизняної історичної науки і визначенню того, на чому слід зосередити свою увагу надалі. Адже "перекоси" чи "прогалини" у вивченні тем, локацій та часу можна виявити, лише обробивши великі обсяги даних.

Загалом варто зазначити, що тема видавничої діяльності НМІУ потребує подальшого вивчення, зважаючи на великий обсяг матеріалу і широкий спектр видавничої продукції, опублікованої за тривалий час існування музею.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні проблеми фондової роботи музеїв: тематичний збірник наукових праць / Національний музей історії України. – Київ, 1988. – 114 с.
2. Археологічні дослідження, проведені на території України протягом 80-х років державними органами охорони пам'яток та музеями республіки: тематичний збірник наукових праць / Редкол.: Н. Г. Ковтанюк (відп. ред.) та ін.; Національний музей історії України. – Київ, 1992. – 156 с. – ISBN 5-7707-2120-0.
3. Від першовитоків до сьогодення: із історії формування колекцій Національного музею історії України: тематичний збірник наукових праць / Редкол.: Н. Г. Ковтанюк (відп. ред.) та ін.; Національний музей історії України. – Київ, 1995. – 192 с. – ISBN 5-7707-9467-4.
4. Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у вітчизняну археологію (до 150-річчя від дня народження): тематичний збірник наукових праць / Редкол. Н. Г. Ковтанюк (відп. ред.) та ін.; Національний музей історії України. – Київ: ТОВ "ІІІ, Лтд", 2000. – 194 с. – ISBN 966-95669-4-0.
5. Вікентій В'ячеславович Хвойка та його внесок у дослідження давньої історії України (до 160-річчя від дня народження): тематичний збірник наукових праць / Національний музей історії України. – Київ: Такі справи, 2010. – 160 с. : іл. – ISBN 978-966-7208-62-2.
6. Деякі основні напрями вдосконалення діяльності музеїв на сучасному етапі: тематичний збірник наукових праць / Національний музей історії України. – Київ, 1990. – 120 с.
7. До 100-річчя Національного музею історії України: матеріали науково-практичної конференції, присвяченої Міжнародному дню музеїв (1997 р.) / Редкол.: Н. Г. Ковтанюк (відп. ред.) та ін. – Київ, 1998. – 190 с.

– ISBN 966-95004-2-7.

8. До 100-річчя Національного музею історії України: 3 історії музею та його раритетів: тематичний збірник наукових праць / Редкол.: Н. Г. Ковтанюк (відп. ред.) та ін. – Київ: ТОВ “ІІІ, Лтд”, 1998. – 142 с. – ISBN 966-95004-5-1.

9. Дослідження старожитностей України: тези доповідей наукової конференції Музею історичних коштовностей України – філіалу Національного музею історії України. Січень 1993 р. – Київ, 1993. – 46 с.

10. З досвіду роботи музеїв УРСР. Випуск 2. – Київ: Держполітвидав УРСР, 1961. – 148 с.

11. Завдання краєзнавства у дослідженні та популяризації пам'яток історії і культури: тематичний збірник наукових праць / Редкол.: Н. Г. Ковтанюк (відп. ред.) та ін.; Державний історичний музей УРСР. – Київ: ДІМ УРСР, 1991. – 166 с. – ISBN 5-7707-1006-3.

12. *Купрієнко С. А.* База даних Видання МІКУ (1993–2015)” зі статтями зі збірників матеріалів конференцій / [Електронний ресурс]: Airtable. – Режим доступу: <https://airtable.com/shrGQdSc4Ej3MSRI6> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

13. *Купрієнко С. А.* База даних “Видання НМІУ (1958–2017)” зі статтями зі збірників статей / [Електронний ресурс]: Airtable. – Режим доступу: <https://airtable.com/shrC2Q8q51JbuwNPe> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

14. *Купрієнко С. А.* База даних опублікованих книг “Видання МІКУ (1993–2015)” / [Електронний ресурс]: Airtable. – Режим доступу: <https://airtable.com/shrpcaWlwJIS7hOFh> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

15. *Купрієнко С. А.* База даних опублікованих книг “Видання НМІУ (1958–2017)” / [Електронний ресурс]: Airtable. – Режим доступу: <https://airtable.com/shrkrfDlz7s9kzJpdy> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

16. *Купрієнко С. А.* Видавнича діяльність Національного музею історії України (збірники статей та матеріали наукових конференцій МІКУ за 1993–2015 рр.) в світлі гіпотези “Проблема–Тема–Локація–Час” // Дні науки історичного факультету 2017 р. (до 200-річчя з дня народження М. І. Костомарова): матеріали X Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених / Кол. авторів. – Київ, 2017. – С. 21–27. – ISBN 978-966-171-911-9.

17. Музей і сучасність: тематичний збірник наукових праць / Редкол.: Н. Г. Ковтанюк (відп. ред.) та ін.; Державний історичний музей УРСР. – Київ, 1989. – 102 с. – ISBN 5-7707-0045-9

18. Музей на рубежі епох: минуле, сьогодення, перспективи: матеріали ювілейної міжнародної науково-практичної конференції; Національний музей історії України. – Київ, 1999. – 130 с.

19. Музей та його зібрання (до 110-річчя заснування): тематичний збірник наукових праць / Редкол.: Н. Г. Ковтанюк (відп. наук. ред.) та ін.; Національний музей історії України. – Київ, 2009. – 260 с. – ISBN 966-95004-5-1.

20. Музей та його колекції: тематичний збірник наукових праць / Редкол.: Н. Г. Ковтанюк (відп. наук. ред.) та ін.; Національний музей історії України. – Київ, 2003. – 198 с.

21. Музейні читання: тези доповідей наукової конференції Музею історичних коштовностей України – філіалу Національного музею історії України. Грудень 1993 р. – Київ, 1995. – 60 с.

22. Музейні читання: матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 90-літтю з дня народження видатного українського археолога О. І. Тереножкіна. Музей історичних коштовностей України. 3 лютого 1998 р. – Київ, 1998. – 197 с.

23. Музейні читання: матеріали наукової конференції, присвяченої 30-річчю з дня відкриття. Музей історичних коштовностей України. 16 лютого 1999 р. Музей історичних коштовностей України. – Київ, 1999. – 150 [116] с. – ISBN 966-95669-1-6.

24. Музейні читання: матеріали наукової конференції 2002–2003 рр. Музей історичних коштовностей України. – Київ, 2006. – 208 с.

25. Музейні читання: матеріали наукової конференції “Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки”. Музей історичних коштовностей України, 5–6 грудня 2005 р. – Київ, 2006. – 202 с. – ISBN 966-96401-6-4.

26. Музейні читання: матеріали наукової конференції “Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки”. Музей історичних коштовностей України, 11–13 грудня 2006 р. – Київ, 2007. – 318 с. – ISBN 978-966-96401-9-2.

27. Музейні читання: матеріали наукової конференції “Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки”. Музей історичних коштовностей України, 12–14 листопада 2007 р. – Київ, 2008. – 260 с.

28. Музейні читання: матеріали наукової конференції “Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки”. Музей історичних коштовностей України, 10–12 листопада 2008 р. – Київ, 2009. – 272 с. – ISBN 966-95004-5-1.

29. Музейні читання: матеріали наукової конференції “Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки”. Музей історичних коштовностей України, 9–11 листопада 2009 р. – Київ, 2010. – 272 с.

30. Музейні читання: матеріали наукової конференції “Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки”. Музей історичних коштовностей України, 15–17 листопада 2010 р. – Київ, 2011. – 354 с.

31. Музейні читання: матеріали наукової конференції “Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки”. Музей

історичних коштовностей України, 12–14 листопада 2011 р. – Київ, 2012. – 408 с.

32. Музейні читання: матеріали наукової конференції “Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки”. Музей історичних коштовностей України, 14–16 листопада 2012 р. – Київ, 2013. – 378 с.

33. Музейні читання: матеріали наукової конференції “Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки”. Музей історичних коштовностей України – філіал Національного музею історії України, 18–20 листопада 2013 р. – Київ, 2014. – 500 с.

34. Музейні читання: матеріали наукової конференції “Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки”. Музей історичних коштовностей України – філіал Національного музею історії України, 10–12 листопада 2014 р. – Київ: ТОВ “Фенікс”, 2015. – 372 с.

35. Музейні читання: матеріали наукової конференції. Музей історичних коштовностей України – філіалу Національного музею історії України, 17–18 грудня 1996 р. – Київ, 1998. – 134 с. – ISBN 966-95669-2-4

36. Музейні читання: матеріали наукової конференції, 24 грудня 1999 р. Музей історичних коштовностей України. – Київ, 2000. – 178 с. – ISBN 966-95669-2-4.

37. Музейні читання: матеріали наукової конференції, грудень 2000 р. Музей історичних коштовностей України. – Київ, 2001. – 192 с.

38. Музейні читання: матеріали наукової конференції, грудень 2001 р. Музей історичних коштовностей України. – Київ, 2002. – 284 с.

39. Музейні читання: матеріали наукової конференції, присвяченої пам’яті видатного українського археолога і поета Б. М. Мозолевського (1936–1993 рр.). Музей історичних коштовностей України, лютий 1996 р. – Київ, 1996. – 44+6 с.

40. Музейні читання: тези доповідей наукової конференції Музею історичних коштовностей України – філіалу Національного музею історії України, грудень 1994 р. – Київ, 1996. – 44 с.

41. Науковий вісник Національного музею історії України: збірник наукових праць: у двох частинах. Випуск 1. Частина перша / Відп. ред. Б. К. Патриляк. – Київ, 2016. – 316 с. – ISBN 978-617-7193-90-5. – <http://visnyk.nmiu.com.ua/index.php/nv/issue/view/2> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

42. Науковий вісник Національного музею історії України: збірник наукових праць: у двох частинах. Випуск 1. Частина друга / Відп. ред. Б. К. Патриляк. – Київ, 2016. – 296 с. – ISBN 978-617-7193-98-1. – <http://visnyk.nmiu.com.ua/index.php/nv/issue/view/3> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

43. Науковий вісник Національного музею історії України: збірник наукових праць. Випуск 2 / Відп. ред. Б. К. Патриляк. – Київ: Левада, 2017. – 480 с. – ISBN 978-617-7527-12-0. – <http://visnyk.nmiu.com.ua/index.php/nv/issue/view/1> (дата звернення: 20.01.2018). – Назва з екрана.

44. Національний музей історії України – скарбниця історичних пам’яток народу: тематичний збірник наукових праць / Редкол.: Н. Г. Ковтанюк (відп. наук. ред.) та ін. – Київ, 2007. – 180 с.

45. Національний музей історії України – скарбниця історичної пам’яті українського народу: тематичний збірник наукових праць / Редкол.: Н. Г. Ковтанюк (відп. ред.) та ін. – Київ: ТОВ “ІІІ, Лтд”, 1999. – 100 с.: іл. – ISBN 966-95004-8-6.

46. Національний Музей історії України – скарбниця історичної пам’яті. – Київ, 1997.

47. Національний музей історії України: тематичний збірник наукових праць. – Київ: “Фенікс”, 2011. – 376 с.: іл. – ISBN 978-966-651-940-8.

48. Національний музей історії України: поступ у третє тисячоліття: тематичний збірник наукових праць. – Київ, 2004. – 302 с.

49. Національному музею історії України – 110: тематичний збірник наукових праць. Частина 2. – Київ: Такі справи, 2009. – 272 с.: іл. – ISBN 978-966-7208-51-6, ISBN 978-966-7208-53-0.

50. Національному музею історії України – 110: тематичний збірник наукових праць. Частина 1. – Київ: Такі справи, 2009. – 184 с.: іл. – ISBN 978-966-7208-51-6, ISBN 978-966-7208-52-3.

51. Нове в музеях України. – Київ, 1963 – 59 с.

52. Пам’ятки декоративно-ужиткового мистецтва із колекцій Музею історичних коштовностей України – філіалу Національного музею історії України: тематичний збірник наукових праць. – Київ, 1993. – 84 с. – ISBN 5-7707-4262-3 (?).

53. Праці Київського Державного історичного музею. Випуск I. – Київ, 1958. – 236 с.

54. Проблеми вдосконалення експозиційної роботи з історії радянського суспільства в музеях Української РСР: тематичний збірник наукових праць / Державний історичний музей УРСР. – Київ, 1986. – 103 с.

55. Реліквії Великого Жовтня в експозиційній і масово-освітній роботі музеїв: тематичний збірник наукових праць / Державний історичний музей УРСР. – Київ, 1987. – 119 с.

56. Тематичний збірник наукових праць. 20 років незалежності України. 2011 р. / Національний музей історії України. – Київ: Такі справи, 2010 [2011]. – 352 с. – ISBN 978-966-7208-65-3.

57. Шляхи становлення Національного музею історії України: від першовитоків до сьогодення: тематичний

REFERENCES

1. Aktualni problemy fondovoi roboty muzeiv. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. – Kyiv, 1988. – 114 s.
2. Arkheolohichni doslidzhennia, provedeni na terytorii Ukrainy protiahom 80-kh rokov derzhavnymy orhanamy okhorony pamiatok ta muzeiamy respubliky: Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidpovidalny redaktor) ta in. – Kyiv: Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy, 1992. – 156 s. – ISBN 5-7707-2120-0.
3. Vid pershovytokiv do sohodennia: iz istorii formuvannia kolektsii Natsionalnogo muzeiu istorii Ukrainy: tematychnyi zbirnyk naukovykh prats / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidpovidalny redaktor) ta in. – Kyiv: Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy, 1995. – 192 s. – ISBN 5-7707-9467-4.
4. Vikentii Viacheslavovych Khvoika ta yoho vnesok u vitchyznianu arkheolohiiu (do 150-richchia vid dnia narodzhennia): Tem. zb. nauk .pr. / Redkol. N. H. Kovtaniuk (vidp.red.) ta in. – Kyiv: TOV “III, Ltd”, 2000. – 194 s. – ISBN 966-95669-4-0.
5. Vikentii Viacheslavovych Khvoika ta yoho vnesok u doslidzhennia davnoi istorii Ukrainy (do 160-richchia vid dnia narodzhennia): Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. – Kyiv: Taki spravy, 2010. – 160 s.: il. – ISBN 978-966-7208-62-2.
6. Deiaki osnovni napriamy vdoskonalennia diialnosti muzeiv na suchasnomu etapi. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. – Kyiv, 1990. – 120 s.
7. Do 100-richchia Natsionalnogo muzeiu istorii Ukrainy. Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoj Mizhnarodnomu dniu muzeiv (1997 r.) / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidp. red.) ta in. – Kyiv: Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy, 1998. – 190 s. – ISBN 966-95004-2-7.
8. Do 100-richchia Natsionalnogo muzeiu istorii Ukrainy: Z istorii muzeiu ta yoho rarytetiv : Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidp. red.) ta in. – Kyiv: TOV “III, Ltd”, 1998. – 142 s. – ISBN 966-95004-5-1.
9. Doslidzhennia starozhytnosti Ukrainy. Tezy dopovidei naukovo konferentsii Muzeiu istorychnykh koshtovnosti Ukrainy – filialu Natsionalnogo muzeiu istorii Ukrainy. Sichen 1993 r. – Kyiv, 1993. – 46 s.
10. Z dosvidu roboty muzeiv URSR. Vypusk 2. – Kyiv: Derzhpolityvdav URSR, 1961. – 148 s.
11. Zavdannia kraieznavstva u doslidzhenni ta populiaryzatsii pamiatok istorii i kultury. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidpovidalny redaktor) ta in. – Kyiv: DIM URSR, 1991. – 166 s. – ISBN 5-7707-1006-3.
12. Kupriienko S. A. Baza danykh “Vydannia MIKU (1993–2015)” zi stattiamy zi zbirnykiv materialiv konferentsii / [Elektronnyi resurs]: Airtable. – Rezhym dostupu: <https://airtable.com/shrGQdSC4Ej3MSRI6> (data zvernennia: 20.01.2018). – Nazva z ekrana.
13. Kupriienko S. A. Baza danykh “Vydannia NMIU (1958–2017)” zi stattiamy zi zbirnykiv statei / [Elektronnyi resurs]: Airtable. – Rezhym dostupu: <https://airtable.com/shrC2Q8q51JbuwNPe> (data zvernennia: 20.01.2018). – Nazva z ekrana.
14. Kupriienko S. A. Baza danykh opublikovanykh knykh “Vydannia MIKU (1993–2015)” / [Elektronnyi resurs]: Airtable. – Rezhym dostupu: <https://airtable.com/shrpcaWlwJIS7hOFh> (data zvernennia: 20.01.2018). – Nazva z ekrana.
15. Kupriienko S. A. Baza danykh opublikovanykh knykh “Vydannia NMIU (1958–2017)” / [Elektronnyi resurs]: Airtable. – Rezhym dostupu: <https://airtable.com/shrkfDlz7s9kzJpdy> (data zvernennia: 20.01.2018). – Nazva z ekrana.
16. Kupriienko S. A. Vydavnycha diialnist Natsionalnogo muzeiu istorii Ukrainy (zbirnyky statei ta materialy naukovykh konferentsii MIKU za 1993–2015 rr.) v svitli hipotezy “Problema–Tema–Lokatsiia–Chas” // Dni nauky istorychnoho fakultetu 2017 (do 200-richchia z dnia narodzhennia M. I. Kostomarova): materialy X Mizhnarodnoi naukovo konferentsii studentiv, aspirantiv ta molodykh uchenykh / Kolektyv avtoriv. – Kyiv, 2017. – S. 21–27. – ISBN 978-966-171-911-9.
17. Muzei i suchasnist: Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidpovidalny redaktor) ta in. – Kyiv: DIM URSR, 1989. – 102 s. – ISBN 5-7707-0045-9
18. Muzei na rubezhi epokh: mynule, sohodennia, perspektyvy (materialy yuvileinoi mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii). – Kyiv, 1999. – 130 s.
19. Muzei ta yoho zibrannia (do 110-richchia zasnuvannia): Zbirnyk tematychnykh naukovykh prats / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidpovidalny naukovyi redaktor) ta in. – Kyiv: Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy, 2009. – 260 s. – ISBN 966-95004-5-1.
20. Muzei ta yoho kolektsii. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidpovidalny naukovyi redaktor) ta in. – Kyiv: Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy, 2003. – 198 s.
21. Muzeini chytannia. Tezy dopovidei naukovo konferentsii Muzeiu istorychnykh koshtovnosti Ukrainy –

filialu Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy. Hruden 1993 r. – Kyiv, 1995. – 60 s.

22. Muzeini chytannia. Materialy Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii, prysviachenoï 90-littiu z dnia narodzhennia vydatnoho ukrainskoho arkheoloha O. I. Terenozhkina. Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy. 3 liutoho 1998 r. – Kyiv, 1998. – 197 s.

23. Muzeini chytannia. Materialy nauk. konf., prysviach. 30-richchii z dnia vidkryttia Muzeiu ist. koshtovnostei Ukrainy. 16 liut. 1999 r. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy. – Kyiv, 1999. – 150 [116] s. – ISBN 966-95669-1-6.

24. Muzeini chytannia. Materialy naukovykh konferentsii 2002–2003 rr. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy. – Kyiv, 2006. – 208 s.

25. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii “luvelirne mystetstvo – pohliad kriz viky”. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy, 5–6 hrudnia 2005 r. – Kyiv, 2006. – 202 s. – ISBN 966-96401-6-4.

26. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii “luvelirne mystetstvo — pohliad kriz viky”. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy, 11–13 hrudnia 2006 r. – Kyiv, 2007. – 318 s. – ISBN 978-966-96401-9-2.

27. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii “luvelirne mystetstvo – pohliad kriz viky”. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy, 12–14 lystopada 2007 r. – Kyiv, 2008. – 260 s.

28. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii “luvelirne mystetstvo – pohliad kriz viky”. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy, 10–12 lystopada 2008 r. – Kyiv, 2009. – 272 s. – ISBN 966-95004-5-1.

29. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii “luvelirne mystetstvo – pohliad kriz viky”. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy, 9–11 lystopada 2009 r. – Kyiv, 2010. – 272 s.

30. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii “luvelirne mystetstvo – pohliad kriz viky”. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy, 15–17 lystopada 2010 r. – Kyiv, 2011. – 354 s.

31. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii “luvelirne mystetstvo – pohliad kriz viky”. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy, 12–14 lystopada 2011 r. – Kyiv, 2012. – 408 s.

32. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii “luvelirne mystetstvo – pohliad kriz viky”. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy, 14–16 lystopada 2012 r. – Kyiv, 2013. – 378 s.

33. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii “luvelirne mystetstvo – pohliad kriz viky”. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy – filial Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy, 18–20 lystopada 2013 r. – Kyiv, 2014. – 500 s.

34. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii “luvelirne mystetstvo — pohliad kriz viky”. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy – filial Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy, 10–12 lystopada 2014 r. – Kyiv: TOV “Feniks”, 2015. – 372 s.

35. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii Muzeiu istorychnykh koshtovnostei Ukrainy – filialu Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy, 17–18 hrudnia 1996 r. – Kyiv, 1998. – 134 s. – ISBN 966-95669-2-4

36. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii, 24 hrudnia 1999 r. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy. – Kyiv, 2000. – 178 s. – ISBN 966-95669-2-4.

37. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii, hruden 2000 r. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy. – Kyiv, 2001. – 192 s.

38. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii, hruden 2001 r. Kyiv, Muzei istorychnykh koshtovnostei Ukrainy. – Kyiv, 2002. – 284 s.

39. Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii, prysviachenoï pamiaty vydatnoho ukrainskoho arkheoloha i poeta B. M. Mozolevskoho (1936–1993 rr.). – MIKU, liutyi 1996 r. – Kyiv, 1996. – 44+6 s.

40. Muzeini chytannia. Tezy dopovidei naukovoï konferentsii Muzeiu istorychnykh koshtovnostei Ukrainy – filialu Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy, hruden 1994 r. – Kyiv, 1996. – 44 s.

41. Naukovyi visnyk Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy. Zb. nauk. pr.: u dvokh chastynakh. Vypusk 1. Chastyna persha / Vidp. red. B. K. Patryliak. – Kyiv: Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy, 2016. – 316 s. – ISBN 978-617-7193-90-5. – <http://visnyk.nmiu.com.ua/index.php/nv/issue/view/2> (data zvernennia: 20.01.2018). – Nazva z ekrana.

42. Naukovyi visnyk Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy. Zb. nauk. pr.: u dvokh chastynakh. Vypusk 1. Chastyna druha / Vidp. red. B. K. Patryliak. – Kyiv: Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy, 2016. – 296 s. – ISBN 978-617-7193-98-1. – <http://visnyk.nmiu.com.ua/index.php/nv/issue/view/3> (data zvernennia: 20.01.2018). – Nazva z ekrana.

43. Naukovyi visnyk Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy. Zb. nauk. pr. Vypusk 2 / Vidp. red. B. K. Patryliak. – Kyiv: Levada, 2017. – 480 s. – ISBN 978-617-7527-12-0. – <http://visnyk.nmiu.com.ua/index.php/nv/issue/view/1> (data zvernennia: 20.01.2018). – Nazva z ekrana.

44. Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy – skarbnytsia istorychnykh pamiatok narodu. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidpovidalnyi naukovyi redaktor) ta in. – Kyiv: Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy, 2007. – 180 s.

45. Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy – skarbnytsia istorychnoi pamiaty ukrainskoho narodu: Temat. zb. nauk. pr. / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidp. red.) ta in. – Kyiv: TOV “Ill, Ltd”, 1999. – 100 s.: il. – ISBN 966-95004-8-6.

46. Natsionalnyi Muzei istorii Ukrainy – skarbnytsia istorychnoi pamiaty. – Kyiv, 1997.
47. Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. – Kyiv: “Feniks”, 2011. – 376 s.: il. – ISBN 978-966-651-940-8.
48. Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy: postup u tretie tysiacholittia. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. – Kyiv: Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy, 2004. – 302 s.
49. Natsionalnomu muzeiu istorii Ukrainy – 110: Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. Chastyna 2. – Kyiv: Taki spravy, 2009. – 272 c.: il. – ISBN 978-966-7208-51-6, ISBN 978-966-7208-53-0.
50. Natsionalnomu muzeiu istorii Ukrainy – 110: Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. Chastyna 1. – Kyiv: Taki spravy, 2009. – 184 c.: il. – ISBN 978-966-7208-51-6, ISBN 978-966-7208-52-3.
51. Nove v muzeiakh Ukrainy. – Kyiv, 1963 – 59 s.
52. Pamiatky dekoratyvno-uzhytkovoho mystetstva iz kolektsii Muzeiu istorychnykh koshtovnosti Ukrainy – filialu Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. – Kyiv, 1993. – 84 s. – ISBN 5-7707-4262-3 (?).
53. Pratsi Kyivskoho Derzhavnoho istorychnoho muzeiu. Vypusk I. – Kyiv, 1958. – 236 c.
54. Problemy vdoskonalennia ekspozytsiinoi roboty z istoriiadianskoho suspilstva v muzeiakh Ukrainskoi RSR. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. – Kyiv, 1986. – 103 s.
55. Relikvii Velykoho Zhovtnia v ekspozytsiinii i masovo-osvitnii roboti muzeiv. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. – Kyiv, 1987. – 119 s.
56. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats. 20 rokiv nezalezhnosti Ukrainy. 2011 r. – Kyiv: Taki spravy, 2010 [2011]. – 352 s. – ISBN 978-966-7208-65-3.
57. Shliakhy stanovlennia Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy: vid pershovytokiv do sohodennia: Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats / Redkol.: N. H. Kovtaniuk (vidpovidalnyy redaktor) ta in. – Kyiv: Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy, 1994. – 90 s. – ISBN 5-7707-6601-8.